

о. Степан УГРИН

Сам заголовок статті видається трохи незвичним, адже людина, що переймає практику посту, постить для чогось, а не про щось. Однак все ж такий вислів, видається, звучить краще, щоб підкреслити один доволі важливий момент нашого життя – власні гріхи чи, може навіть краще сказати, «темну сторону» кожного із нас. Про неї ми, взагалі-то, більше воліємо мовчати, ніж говорити. В деяких східних народів є такий вислів-запитання: «про що мовчиш?». Саме над тим, про що мовчимо, й годиться попрацювати в час Великого Посту, адже «Правдивий піст – це усунення гріхів», - повчав Василій Великий.

Справа в тому, що, на жаль, ми звикаємо до власних гріхів і вони стають «невід'ємною частиною» життя. Тому й уся наша увага в часі Великого Посту мала б бути прикута до того, щоб щось з ними та й робити. А їх треба видаляти. Це час такої собі операції та реабілітації в духовному житті. І тут доволі відчутно людині допомагає її тілесна складова. Стриманість від вживання улюбленої їжі її дисциплінує, а разом з тим й виховує її волю. Така стриманість – це, по суті, створення собі «штучних» екзистенційних проблем; але, правильно зорганізована, вона (і це парадоксально!) мобілізує людину до більш активної діяльності. Піст щодо їжі ніби перерозподіляє енергію людини, котра тепер стає «все менш тілесною». Постячи, ми свідомо умалюємо фізичні сили, щоб сконцентруватися більше на силах внутрішніх. «Піст – вірний сторож душі, вірний товариш тіла», - казав Василій Великий. Через піст фактично відбувається спроба повернути центр людської діяльності до власного нутра – «серця», як часто внутрішній світ називали древні. В часі Великого Посту об'єктом нашої уваги стає внутрішній світ – думки, переживання тощо. Отже це час очищення нутра. А воно дуже важливе для людської життєдіяльності. «З нутра - бо, з серця людини виходять недобрі наміри, розпуста, злодійство, вбивство, перелюби, загребушість, лукавство, обман, безсоромність, заздрий погляд, наклеп, бундючність, безглуздя», - казав Христос. І додавав: «Уся ця погань виходить із нутра й осквернює людину» (Мр 7,21-23). Очищення, натомість, має змінити ситуацію. Воно є просто необхідним для людини, котра живе з неупорядкованим станом свого нутра, про який говорив (не мовчав!) ще апостол Павло,

коли визнавав, що чинить гріх, котрий ненавидить, та не робить добра, котрого бажає:

«Бо що роблю, не розумію: я бо чиню не те, що хочу, але що ненавиджу, те роблю. Коли ж роблю те, чого не хочу, то я згоджуюсь із законом, що він добрий. Тепер же то не я те чиню, а гріх, що живе в мені. Знаю бо, що не живе в мені, тобто в моїм тілі, добро: бажання бо добро творити є в мені, а добро виконати, то - ні; бо не роблю добра, що його хочу, але чиню зло, якого не хочу. Коли ж я роблю те, чого не хочу, то тоді вже не я його виконую, але гріх, що живе в мені. Отож знаходжу (такий) закон, що коли я хочу робити добро, зло мені накидається» (див. Рим.7,15-21).

Саме таку дисгармонію й важливо лікувати за допомогою молитви та аскетичних практик. Вони, а точніше благодать Божа через них, впорядковують «те все, що думається», а то й призупиняє його. Йоан Ліствичник недвозначно сверджує, що піст – це захорона від чуттєвості, викорінення злих думок, звільнення від снів, чистота молитви, світло душі, сторож розуму (Слово 14). Тому Великий Піст – це час посиленого спілкування з Богом, бо саме воно довершує розпочату операцію очищення, саме воно з часом приносить благодатні плоди умиротворення, котре є виявом успішного лікування...

о. Степан УГРИН Про що постимо?//СЛОВО № 1 (61) 2015